

מסורת הש"ס

א) טהרות פ"ח מ"ט ע"ז עב, ב) חגיגה יט. מקואות פ"ז מ"ג, א) מ"ד מ"ו, ד) שבת יג: יד. וכן פ"ה מ"ב, ס) ברכות כב: ע"ש [מקואות פ"ג מ"ד], ו) כ"א: המנוה, ו) ז"ל כדמנן, ח) דף יד., ט) דף כב:י, ו) ז"ל ועוד אי. מהר"ם, אי) ז"ל עתים עליהם],

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה אינו חיבור וכי לענין מקוואות בגין שני:

מוסף רש"י

הבצוק. קלות יטור הבא מלמעלה למטה בקופה מחצו של גגין (ע"ז עב.), והקטפרס. מים הבאין מלמעלה למטה דרך הדמיון של תל גבוה וקוף (שם). ומשקה טופח. ואין זו טופח על מנת להטפית, שאם טפח כהן יצו ולא יעלה זה משקה שיכול להטפית דבר אחר (שם). אינו חיבור לא טומאה. אם משקין מלושין הן ונגע טמא בתחמון, העליון טהור, וכן לענין משקה טופח. אפילו במקום חלק משקה מכאן ומכאן ומשקה טופח כחלמץ ונגע טמא במשקה. משקין ששכלן ומכאן טהורין ואע"פ שמוחזרין לו (שם). ולא לטהרה. גממות שאין בה ארבעים סאה ונזק או קטפרס או משקה טופח מחבר לגממות זו מקום שגם, אינה חיבור והטובל בגממות לא עלתה לו טהילה (שם). והשני טבוא. שהרי חסר השיעור מים שעל הראשון (חגיגה יט.). הבא ראשו ורובו. לאחר שטבל מוטמאמו במים שאובין. זו ציוס, וטהור גמור שנפלו על ראשו כ"ז.)

פסקי רי"ד

איכא משקה טופח מאי הוי והתנן הנצוצ והקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה: לא צריכא דאיכא טופח ע"מ להטפיה ולא איפשטי: א' אומר בפני נכתב וא' אומר בפני נחתם ספול פי' שהרי לא קיים כל החתימה: אמר [רב] שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן ל"ש אלא שאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם אבל אם הגט יוצא מתחת ידי שניהם

הנזוק. קילוח: **והקטפרס**. הר משופע שמדרונו מחודד הרצה:

אינו חיבור. לטומאה. כגון המערה מכלי טהור לכלי טמא ונזקו הקלוח מחבר משקה שני הכלים אינו חיבור לטמא משקין העליונים.

וכן הקטפרס אם העבירו דרך דף הגמזים^(א) צמדרון והתחתונים מחוזרים לטומאה אין העליונים טמאים. וכן אם היתה עריצה ארוכה ובשני ראשיה משקין אחד טמא ואחד טהור ומשקה טופח מחברן אינן חיבור לטמא הטהורים. וכן לטהרה לענין מקוואות **א)** שני מקוואות שאין באחד מהן ארבעים סאה ונזקו וקטפרס ומשקה טופח מחברן אינו חיבור: **טופח להטפית**. שיש משקה הרצה שאם טפח זו יכול להטפית במקום אחר: **חיבור**. לטומאה ולטהרה וקס"ד דהוא הדין לנטילה דחשיב כמאן דעביד צדי הדדי: **דלמא**. הא דקתני חיבור: **לענין מקוואות**. קאמר ור' יהודה היא משום גוד אחית **ו)** (כדתני') כו'. ומיהו לענין נטילה מצעין אי הויא נטילה כמיקונה לתאזין או לא ואין ראיות חיבור מקוואות ראיה לכאן דאנן לאו משום חיבור מצעי לן: **מכוונות**. לא פחות ולא יותר: **השני עמא**. שחסר המקוה על ידי הראשון: **נוגעווס במים**. בשעת טבילת השני: **אף השני טהור**. דכמאן דמחברי מים שעל הראשון למי המקוה דמו: **הבא ראשו ורובו**.

כשהוא טהור במים שאובים בתוך הכלי: **עמא**. לתרומה עד שיטבול ומגזירת שמונה עשר דבר היא. ובפ"ק דמסכת שבת^(א) מפרש מ"ט גזור עליה לפי שהיה להם מערות סרוחים לטבילה ולאחר טבילה היו רוחצין בשאובין והתחילו לומר לא אלו מטהרין אלא אלו מטהרין וגזרו עליהן ושוב גזרו על טהור שנפלו עליו שלשה לוגין מים שאובין דאי לא הא לא קיימא הא: **חזיו צביאה**. בתוך הכלי וחזיו צנפילה שנפלו על חזי גופו שלשה לוגין: **צעל קרי חולה כו'** טהור. לדברי תורה דעורא חיקן טבילה לבעלי קריין קודם שיעסקו צמורה והקלו על החולה צנחניה תשע קצין אפי' שאובין צמסכת ברכות^(א) אבל לטהרו ליכנס במקדש צעינן ארבעים סאה: **וחזיו צטצילה**. שנכנס חזיו לתוך המקוה ועל חזיו נתן ט' קצין שאובין: **שאין גנט יולא מסתם ידי שניהם**. שאין שניהם שלוחין דלא היו שנים שהציאו גט אלא אחד הביאו לריץ המציא לומר בפני נכתב ובפני נחתם וזה לא אמר: **אבל גנט יולא**. צב"ד: **מסתם ידי שניהם**. ששניהם אדוקין זו ושניהם שלוחין:

כשר

רום כקליפת השום על רוחצ כשפופרת הנוד היינו שמי אלצעות אם כן הא דקאמר עירוב מקוואות^א כשפופרת הנוד מלא נקב מים צעינן וצפין מלמעלה אין לריץ אלא כקליפת השום ברוחצ כשפופרת ^ו ואי במים כגי צטופח להטפית אלא דנקב הוא דצעי' כשפופרת כדפירש ר"ת א"כ אין רוחצ המים כשפופרת שמי אלצעות שהנקב עגול והוא נר מלמטה כדאמר בשמי אלצעות חחרות למקומן^ב ונראה דדוקא לר"י כגי צטופח להטפית אבל לרבנן לריץ כקליפת השום ברוחצ שמי אלצעות וכשכותל מפסיק לריץ כשפופרת הנוד שיהא הנקב מלא והיהא דנזקו לפי מאי דמסיק לענין מקוואות ור"י היא מני אחיא כרבנן דדוקא יהיא דטופח להטפית חיבור אחיא כר"י אבל יהיא דנזקו וקטפרס דקתני זה דמשקה טופח אינו חיבור היינו אפי' טופח להטפית ועוד אומר ר"י דאפילו ר' יהודה לית ליה טופח להטפית חיבור ברגליו נוגעות במים אלא מכא גוד אחית אבל בקרקע שזה דלא שייך גוד אחית צעי קליפת השום ואחיא יהיא דנפראו זה לתוך זה אפי' כר' יהודה דאיידי התם ברישא ור"י אומר דהיא דהנזקו וקטפרס לא לענין חיבור מקוואות איירי אלא לענין השקה^ג והשתא הוי לטהרה דומיא דלטומאה וכן משמע מדקאמר דלמא לענין מקוואות ור' יהודה היא משמע דעד השתא לא הוה מוקי צמקוואות^א ופשטי דמשקה טופח אינו חיבור לענין השקה ה"ה לענין נטילה וקאמר לא צריכא דאיכא טופח להטפית וצעי הא דקתני דמשקה טופח אינו חיבור לענין השקה אי מיירי צטופח שלא להטפית או אפי' צטופח להטפית וקאמר הא נמי תנינא דהוי חיבור ודחי הא דתנינא דטופח להטפית דלמא לענין מקוואות ור' יהודה היא מטעם גוד אחית אבל לענין השקה אימא דלא הוי חיבור אפי' לר' יהודה כמו במקוה בקרקע שזה דליכא גוד אחית והשתא יהיא דחגיגה לא קשה מידי ומצינו למימר לכ"ע מטבילין צמחמנה אפי' ליכא צאמנצית מ' ונקיט צאמנצית מ' לאשמעינן דאפ"ה קתני צסיפא צתוספתא וחסמים אומרם אין מטבילין אלא צאמנצית ואע"פ שיש מ' צאמנצית אפ"ה אין מטבילין צמחמנה וכל שכן בעליונה אי נמי קא משמע לן דלא גזרינן אמנצית אטו אחריני אבל קשה למאי דס"ד דטופח להטפית הוי חיבור לענין השקה אלאמא צטופח להטפית אנו מקילין יותר לענין השקה מלענין מקוואות צמקוה לא הוי חיבור ונזקו וקטפרס הוי איפכא דהשקה לא הוי חיבור ולענין מקוה הוי חיבור^ד: **הבא ראשו ורובו במים שאובין וטהור שנפלו כו'**. הכי גרסינן צפרק קמא דשבת דף יג: דעל טבול יום דוקא גזרו צביאה וכל שכן צנפילה אבל טהור דוקא צנפילה וטעמא דר"י דהחמירו צנפילה משום שמעשה כך היה כדאמר התם והיו ^ה (מעצירים על צביהן) שלשה לוגין מים שאובין^א: ^א (ועי' מוס' שבת יג: ד"ה וטהור): **אבל גט יוצא מתחת ידי שניהם בשר**. מה שפירש צקונטרס ששניהן אדוקין זו לאו דוקא שאין לריץ שיהיו ממש שניהם אדוקים ואוחזים צגט אלא ששניהם אומרים שהצעל עשה שניהן שלוחין על כך ואמר להם שיהם הוליצו גט לאשמך ונמנו האחד צמעמד חצירו כדאמרין בסקוה הארבע (לקמן דף יא: כוללם הוליצו אחד מוולץ צמעמד כולם ואם האחד שלח והשני מעיד צצפניו נתן הצעל את הגט לחצירו להולץ לאשמו לרבא כשר דמה אם יאמרו צפנינו גירשה אבל לרבה^ה אפי' לאחר שלמדו אין להכשיר כיון שאין שניהם שלוחים דדוקא צשניהן שלוחים אמרינן צפרק קמא (לעיל דף ה.) דכשר לרבה^ו משום דצי תרי דמייתי גיטא מילתא דלא שכיחא היא אבל כה"ג לא:

המביא גט פרק שני גיטין

טז.

הנצוצ והקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור **לא לטומאה ולא לטהרה**. פי' צקונטרס אינו חיבור לטהרה לענין שמי מקוואות שאין באחד מהן מ' סאה ונזקו וקטפרס ומשקה טופח מחברן אינו חיבור^א וקשה לר"ת דעד כאן לא נחלקו ר' מאיר ורבי יהודה צפרק אין דורשין (חגיגה יט.)

צבי ג' גוממיות^ב העליונה עשרים והתחתונה עשרים ובאמנצית ארבעים וחזרלית של גשמים עוברת ציניהם אלא צטובל בעליונה אי אמרינן גוד אסיק אבל צמחמנה כולו מודו דעלתה לו טבילה דאמרינן גוד אחית אלמא קטפרס חיבור והכא משמע דאינו חיבור כלל^ג ואומר ר"ת דהכא מיירי דוקא צשמי גוממיות צצבו עשרים וצבו עשרים דליכא מקוה שלם באחד צפני ענמה דלא הוו חיבור ואין מטבילין אפילו צמחמנה אבל התם דליכא צאמנצית מקוה שלם לכ"ע מטבילין צמחמנה ובעליונה פליגי דדוקא נקט אמנצית אבל שמי גוממיות שאין צשום אחת מקוה שלם לכ"ע אין מטבילין אף צמחמנה^ד עוד הקשה דהכא קאמר דקטפרס לא הוי חיבור וצסנמן קאמר רצי יהודה אם היו רגליו של ראשון נוגעות צמים אף השני טהור^ה והן דנזקו ר' יהודה היא דהא מסקינן לענין מקוואות ורבי יהודה היא ואומר ר"ת דכיון שהמים שעל הראשון סופן

ליפול ולירד למקוה הוי קטפרס צצור ומיהו נזקו גרוע מקטפרס לפי שהקילוה של הנזקו עומד באויר ולא הוי צצור אפי' סופו ליפול שהצטעם צפרק באחד דע"ז (דף עב:) והא דדייק התם צבי כותי דלחנ דיהא אצב גישתא וסאריה רצא לכולי חמרא שמע מינה נזקו חיבור אע"ג דהתם הוי קטפרס דייק שפיר דנזקו הוי חיבור דכיון דמה שנגע צו הכותי דהיינו צקצה העליון דאין סופו ליפול בתוך חצית כיון שראשו אחד מונח על גישתא ולהכי לא עדיף מנזקו עוד הקשה דהכא משמע דטופח להטפית הוי חיבור^ו ובפ"ו דמקוואות (משנה ו) תנן ומייתי לה צפ"ק דיצמות (טו.) ובפרק שלישי דחגיגה (דף כא:) עירוב מקוואות כשפופרת הנוד צעוציה ובחללה כשמי אלצעות חחרות למקומן ואור"ת דנקב צעינן כשפופרת הנוד אבל מים כגי צטופח להטפית ואין נראה לר"י דתנן צמסכת מקוואות פ"ו (משנה ט) כותל צצין שמי מקוואות שנאסף להשי מנטרף לערב אין מנטרף עד שיהא צמקום אחד כשפופרת הנוד

ר' יהודה אומר חילוף הדברים נפראו מלמעלה זה לתוך זה^ז על רוס כקליפת השום על רוחצ כשפופרת הנוד היינו שמי אלצעות אם כן הא דקאמר עירוב מקוואות^א כשפופרת הנוד מלא נקב מים צעינן וצפין מלמעלה אין לריץ אלא כקליפת השום ברוחצ כשפופרת ^ו ואי במים כגי צטופח להטפית אלא דנקב הוא דצעי' כשפופרת כדפירש ר"ת א"כ אין רוחצ המים כשפופרת שמי אלצעות שהנקב עגול והוא נר מלמטה כדאמר בשמי אלצעות חחרות למקומן^ב ונראה דדוקא לר"י כגי צטופח להטפית אבל לרבנן לרבנן דדוקא יהיא דטופח להטפית חיבור אחיא כר"י אבל יהיא דנזקו וקטפרס דקתני זה דמשקה טופח אינו חיבור היינו אפי' טופח להטפית ועוד אומר ר"י דאפילו ר' יהודה לית ליה טופח להטפית חיבור ברגליו נוגעות במים אלא מכא גוד אחית אבל בקרקע שזה דלא שייך גוד אחית צעי קליפת השום ואחיא יהיא דנפראו זה לתוך זה אפי' כר' יהודה דאיידי התם ברישא ור"י אומר דהיא דהנזקו וקטפרס לא לענין חיבור מקוואות איירי אלא לענין השקה^ג והשתא הוי לטהרה דומיא דלטומאה וכן משמע מדקאמר דלמא לענין מקוואות ור' יהודה היא משמע דעד השתא לא הוה מוקי צמקוואות^א ופשטי דמשקה טופח אינו חיבור לענין השקה ה"ה לענין נטילה וקאמר לא צריכא דאיכא טופח להטפית וצעי הא דקתני דמשקה טופח אינו חיבור לענין השקה אי מיירי צטופח שלא להטפית או אפי' צטופח להטפית וקאמר הא נמי תנינא דהוי חיבור ודחי הא דתנינא דטופח להטפית דלמא לענין מקוואות ור' יהודה היא מטעם גוד אחית אבל לענין השקה אימא דלא הוי חיבור אפי' לר' יהודה כמו במקוה בקרקע שזה דליכא גוד אחית והשתא יהיא דחגיגה לא קשה מידי ומצינו למימר לכ"ע מטבילין צמחמנה אפי' ליכא צאמנצית מ' ונקיט צאמנצית מ' לאשמעינן דאפ"ה קתני צסיפא צתוספתא וחסמים אומרם אין מטבילין אלא צאמנצית ואע"פ שיש מ' צאמנצית אפ"ה אין מטבילין צמחמנה וכל שכן בעליונה אי נמי קא משמע לן דלא גזרינן אמנצית אטו אחריני אבל קשה למאי דס"ד דטופח להטפית הוי חיבור לענין השקה אלאמא צטופח להטפית אנו מקילין יותר לענין השקה מלענין מקוואות צמקוה לא הוי חיבור ונזקו וקטפרס הוי איפכא דהשקה לא הוי חיבור ולענין מקוה הוי חיבור^ד: **הבא ראשו ורובו במים שאובין וטהור שנפלו כו'**. הכי גרסינן צפרק קמא דשבת דף יג: דעל טבול יום דוקא גזרו צביאה וכל שכן צנפילה אבל טהור דוקא צנפילה וטעמא דר"י דהחמירו צנפילה משום שמעשה כך היה כדאמר התם והיו ^ה (מעצירים על צביהן) שלשה לוגין מים שאובין^א: ^א (ועי' מוס' שבת יג: ד"ה וטהור): **אבל גט יוצא מתחת ידי שניהם בשר**. מה שפירש צקונטרס ששניהן אדוקין זו לאו דוקא שאין לריץ שיהיו ממש שניהם אדוקים ואוחזים צגט אלא ששניהם אומרים שהצעל עשה שניהן שלוחין על כך ואמר להם שיהם הוליצו גט לאשמך ונמנו האחד צמעמד חצירו כדאמרין בסקוה הארבע (לקמן דף יא: כוללם הוליצו אחד מוולץ צמעמד כולם ואם האחד שלח והשני מעיד צצפניו נתן הצעל את הגט לחצירו להולץ לאשמו לרבא כשר דמה אם יאמרו צפנינו גירשה אבל לרבה^ה אפי' לאחר שלמדו אין להכשיר כיון שאין שניהם שלוחים דדוקא צשניהן שלוחים אמרינן צפרק קמא (לעיל דף ה.) דכשר לרבה^ו משום דצי תרי דמייתי גיטא מילתא דלא שכיחא היא אבל כה"ג לא:

אלאמא

עין משפט ונר מצוה

^א א מיי' פ"ז מהלכות טומאת אוכלין הלכה א' והלכה ה':

^א ב מיי' פ"ח מהלכות מקוואות הלכה א' סמג עשין עז טו"ע א"ח סימן קסב סעיף ג':

^א ב ג מיי' שם פ"ח הלכ' יב סמג שם טו"ע י"ד סימן רל סעיף סב: ^א ג ד מיי' פ"ט מהלכות שאר אבות הטומאות הלכה א':

^א ד ה מיי' שם הלכה ג: ^א ו ז מיי' פ"ז מהלכות גירושין הלכה יד טו סמג עשין ז טו"ע א"ה ע' סימן קמב סעיף יז:

מוסף תוספות

א. משמע שאין באחד מהם, אבל השני הוא מקוה שלם, וכן פי' בפ' בתרא דע"ז כגון גוממיות שאין בהם מ' סאה וניצוק וקטפרס ומשקה טופח מחברין למקוה ואינו חיבור והטובל בגוממיות לא עלתה לו טבילה. מוס' הרא"ש. (ובמוס' חגיגה יט: ד"ה צמחמנה פי' דעת רש"י בעי' דעת ר"ת ע"ש, ובשני' פי' דעת רש"י כאן דעת ר"ת ורש"י אפי' כפי' המוס' הרא"ש. ב. בבבלי. מוס' הרא"ש. ג. דומיא דבצוק ומשקה טופח. מוס' הרא"ש. ד. צנפני'א' כמון: וחדש דאלת"ה ל"ה דנקט התם ובאמצעות מ' ליפלטו בשותי גוממיות קבר בזו כ' וכו' י' וזו למעלה מזו וטבל בעליונה אלא לכרע' טבל בשותי גוממיות אפי' טבל בתחתונה לא עלתה לו טבילה. ו. אלמא קטפרס חיבור. מוס' חגיגה יט: ד"ה צמחמנה. מוס' ו. לענין מקוה. מוס' הרא"ש. י. פי' על גביו. מוס' הרא"ש. יא. בבביות ול"ז. מוס' הרא"ש. יב. והלא אפי' בפרץ שאין דבר מפסיק למעלה בעינן רחב כשפופרת הנוד, כ"ש כשאינו מעורב אלא דרך נקב. מוס' הרא"ש. ועי' מהרש"א שמשפס צאופן אחר. י. כגון אם יש כאן מים טמאים ומשיקן ומחברין לנהר ע"י צצוק וקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור אבל טופח להטפית הוי חיבור. מוס' הרא"ש. יא. אלא במילתא אחריתי. מוס' הרא"ש. יב. כדאיתא וכו' גבי ג' גממיות דטובלין בתחתונה דהוי חיבור וכו' ותירץ הר"י דטומאה וטהרה והשקה הלכתא גמריי לה ולא בסברא תליא מילתא. מוס' חגיגה כא: ד"ה כעופה. יג. אחר שטבלו במים טרוחים. מוס' שנת יג: ד"ה וטהור. יד. דאמר אין בקיאיין לשמה. מוס' הרא"ש. יו. דלא חיישינן בתרי שמוא יחזור הרבר לקלקולו. מוס' הרא"ש.